

Kohtulahendite kogumik

EUROOPA KOHTU OTSUS (kolmas koda)

9. oktoober 2014*

Eelotsusetaotlus — Sotsiaalkindlustus — Määrus (EMÜ) nr 1408/71 — Artikli 22 lõike 2 teine lõik — Ravikindlustus — Teises liikmesriigis saadud haiglaravi — Eelnevast loast keeldumine — Esmaste ravimite ja meditsiinivarustuse puudumine

Kohtuasjas C-268/13,

mille ese on ELTL artikli 267 Tribunalul Sibiu (Rumeenia) 7. mai 2013. aasta otsusega esitatud eelotsusetaotlus, mis saabus Euroopa Kohtusse 16. mail 2013, menetluses

Elena Petru

versus

Casa Județeană de Asigurări de Sănătate Sibiu,

Casa Națională de Asigurări de Sănătate,

EUROOPA KOHUS (kolmas koda),

koosseisus: koja president M. Ilešič, kohtunikud A. Ó Caoimh, C. Toader, E. Jarašiūnas (ettekandja) ja C. G. Fernlund,

kohtujurist: P. Cruz Villalón,

kohtusekretär: ametnik L. Carrasco Marco,

arvestades kirjalikus menetluses ja 26. märtsi 2014. aasta kohtuistungil esitatud,

arvestades seisukohti, mille esitasid:

- E. Petru, esindaja: advokaat R. Giura,
- Casa Județeană de Asigurări de Sănătate Sibiu ja Casa Națională de Asigurări de Sănătate, esindajad: F. Cioloboc, C. Fechete ja L. Bogdan,
- Rumeenia valitsus, esindajad: R.-I. Hațieganu, A.-L. Crișan ja R.-H. Radu,
- Ühendkuningriigi valitsus, esindaja: J. Beeko, keda abistas *barrister* M. Gray,
- Euroopa Komisjon, esindajad: C. Gheorghiu ja D. Martin,

* Kohtumenetluse keel: rumeenia.

olles 19. juuni 2014. aasta kohtuistungil ära kuulunud kohtujuristi ettepaneku,
on teinud järgmise

otsuse

- 1 Eelotsusetaotlus puudutab küsimust, kuidas tõlgendada nõukogu 14. juuni 1971. aasta määruse (EMÜ) nr 1408/71 sotsiaalkindlustusskeemide kohaldamise kohta ühenduse piires liikuvate töötajate, füüsilisest isikust ettevõtjate ja nende pereliikmete suhtes, nõukogu 2. detsembri 1996. aasta määrusega (EÜ) nr 118/97 muudetud ja ajakohastatud redaktsioonis (EÜT 1997, L 28, lk 1; ELT eriväljaanne 05/03, lk 3), mida on muudetud Euroopa Parlamendi ja nõukogu 17. juuni 2008. aasta määrusega (EÜ) nr 592/2008 (ELT L 177, lk 1) (edaspidi „määrus nr 1408/71“), artikli 22 lõike 2 teist lõiku.
- 2 See taotlus on esitatud ühelt poolt E. Petru ja teiselt poolt Casa Județeană de Asigurări de Sănătate Sibiu (Sibiu piirkonna haigekassa) ja Casa Națională de Asigurări de Sănătate (riiklik haigekassa) vahelises vaidluses seoses Saksamaal osutatud haiglaraviga, mille kulude hüvitamist E. Petru taotleb.

Õiguslik raamistik

Liidu õigus

- 3 Määruse nr 1408/71 artiklis 22 „Viibimine väljaspool pädevat riiki. Naasmine või elama asumine teise liikmesriiki haiguse või raseduse ajal või sünnitusjärgsel ajal. Vajadus minna teise liikmesriiki, et saada seal ravi” on sätestatud:

„1. Töötajal või füüsilisest isikust ettevõtjal, kes vastab pädeva riigi õigusaktide tingimustele õiguse kohta saada hüvitist, arvestades vajadusel artikli 18 sätteid, ning

[...]

- c) kellele pädev asutus on andnud loa minna teise liikmesriigi territooriumile, et saada seal vajalikku ravi,

on õigus saada:

- i) mitterahalisi hüvitisi, mida pädeva asutuse nimel annab viibimis- või elukohajärgne asutus vastavalt tema poolt kohaldatavatele õigusaktidele, nii nagu oleks see asutus kõnealuse isiku kindlustanud; hüvitiste andmise kestus on siiski reguleeritud pädeva riigi õigusaktidega;

[...]

2. [...]

Lõike 1 punkti c alusel nõutava loa andmisest ei või keelduda, kui kõnealune ravi kuulub hüvitiste hulka, mis on ette nähtud selle liikmesriigi õigusaktidega, kelle territooriumil asjaomane isik elab ja kus tal puudub võimalus saada sellist ravi aja jooksul, mis harilikult kulub kõnealuse ravi saamiseks elukohajärgses liikmesriigis, võttes arvesse tema tervislikku hetkeseisundit ja haiguse eeldatavat kulgu.

3. Lõi[keid] 1 ja 2 [...] kohaldatakse analoogia alusel ka töötaja ning füüsilisest isikust ettevõtja pereliikmete suhtes.

[...]"

- 4 Nõukogu 21. märtsi 1972. aasta määruse (EMÜ) nr 574/72, millega määratakse kindlaks määruse nr 1408/71 rakendamise kord (EÜT L 74, lk 1; ELT eriväljaanne 05/01, lk 83), artikli 2 lõike 1 alusel võttis määruse nr 1408/71 artiklis 80 käsitletud võõrtöötajate sotsiaalkindlustuse halduskomisjon vastu viimati mainitud määruse artikli 22 lõike 1 punkti c alapunkti i rakendamiseks vajaliku näidisvormi, nimelt vormi „E 112”.

Rumeenia õigus

- 5 Legea nr 95/2006 privind reforma în domeniul sănătății (seadus nr 95/2006, tervishoiusüsteemi reformi kohta, *Monitorul Oficial al României*, I osa, n° 372, 28.4.2006) artikli 208 lõikes 3 on sätestatud:

„Ravikindlustus on kohustuslik ja toimib ühtse süsteemina ning lõikes 2 sätestatud eesmärgid täidetakse kooskõlas järgmiste põhimõtetega:

- a) kindlustatud isikute vabadus valida kindlustusasutus;
  - b) rahaliste vahendite kogumise ja kasutamise solidaarsus ja subsidiaarsus;
  - c) kindlustatud isikute vabadus valida meditsiiniteenuste osutaja, ravimid ja meditsiiniseadmed käesolevas seaduses ja raamlepingus ette nähtud tingimustel;
  - d) juhtkonna ja juhtimise detsentraliseeritus ja sõltumatus;
  - e) riiklikule ühtsele haigekassale ravikindlustusmaksete tegemise kohustuslikkus;
  - f) kindlustatud isikute, riigi ja tööandjate osalemine riikliku ühtse haigekassa juhtimises;
  - g) iga kindlustatud isiku õigus esmastele meditsiiniteenustele võrdõiguslikult ja mittediskrimineerivalt;
  - h) ravikindlustussüsteemi tegevuse läbipaistvus;
  - i) ravikindlustusasutusega/haigekassaga lepinguid sõlmivate teenuse osutajate vaba konkurents.”
- 6 Ordinul președintelui Casei Naționale de Asigurări de Sănătate nr 592/2008 (riikliku haigekassa presidendi määrus nr 592/2008) võeti vastu 26. augustil 2008 ja sellega kiidetakse heaks kord, mille alusel kasutatakse Rumeenia ravikindlustussüsteemis vorme, mis on välja antud vastavalt määrusele nr 1408/71 ja määruse nr 572/72 (*Monitorul Oficial al României*, I osa, nr 648, 11.9.2008), muudetud määrusega nr 585/2009 (*Monitorul Oficial al României*, I osa, nr 312, 12.5.2009, parandus avaldatud *Monitorul Oficial al României*, I osa, nr 461, 3.7.2009); selle määruse lisa artikli 40 lõike 1 punktis b on sätestatud:

„Vorm E 112 on ette nähtud töötajatele või füüsilisest isikust ettevõtjatele või nende pereliikmetele, kes on saanud pädevalt asutuselt loa minna ravi saamiseks teise liikmesriiki.”

7 Määruse artikli 40 lõige 3 näeb ette:

„Pädev asutus ei või lõike 1 punktis b ette nähtud olukorra tarvis vormi E 112 väljastamisest keelduda, kui kõnealune ravi kuulub hüvitiste hulka, mis on ette nähtud selle liikmesriigi õigusaktidega, mille territooriumil asjaomane isik elab ja kus tal puudub võimalus saada sellist ravi aja jooksul, mis harilikult kulub kõnealuse ravi saamiseks elukohajärgses liikmesriigis, võttes arvesse tema tervislikku seisundit ja haiguse eeldatavat kulgu.”

8 Ordinul nr. 729/2009 al Casei Naționale a Asigurărilor de Sănătate pentru aprobarea Normelor metodologice privind rambursarea și recuperarea cheltuielilor reprezentând asistența medicală acordată în baza documentelor internaționale cu prevederi în domeniul sănătății la care România este parte (riikliku haigekassa määrus nr 729/2009, millega kiidetakse heaks ravikulude hüvitamise ja tagastamise kord olukorras, kus ravi on antud tervishoiuvaldkonna õigusnorme sätestavate rahvusvaheliste aktide alusel, milles Rumeenia on osaline) võeti vastu 17. juulil 2009 (*Monitorul Oficial al României*, I osa, nr 545, 5.8.2009); selle määruse lisa artikli 8 lõige 1 sätestab:

„Juhul kui Rumeenia ravikindlustussüsteemis kindlustatu läheb ravi saamiseks teise Euroopa Liidu liikmesriiki, saamata eelnevalt luba sellelt ravikindlustusasutuselt, kus ta on kindlustatuna registreeritud, kannab ta saadud meditsiiniteenustega seotud kulud ise.”

Põhikohtuasi ja eelotsuse küsimus

- 9 Eelotsusetaotlusest ilmneb, et E. Petru põeb juba aastaid veresoonkonna raskeid haigusi. 2007. aastal oli tal müokardi infarkt, mille tagajärjel teda opereeriti. 2009. aastal ta tervislik seisund halvenes ja teda raviti Timișoara (Rumeenia) Institutul de Boli Cardiovasculare (südame-veresoonkonna haiguste instituut). Seal läbi viidud meditsiiniliste uuringute tagajärjel otsustati viia läbi lahtine südameoperatsioon, et asendada mitraalklapp ja paigaldada kaks vaskulaarset endoproteesi.
- 10 Leides, et haigla materiaalsed tingimused olid ebarahuldavad taolise operatsiooni läbiviimiseks, otsustas E. Petru pöörduda ühe Saksamaa kliiniku poole, kus see operatsioon läbi viidi. Selle maksumus koos operatsioonijärgse raviga oli 17 714,70 eurot.
- 11 Enne Saksamaale minekut taotles E. Petru vormi E 112 täites Casa Județeană de Asigurări de Sănătate Sibiult selle operatsiooni kulude kandmist. Tema 2. märtsil 2009 registreeritud taotlus jäeti rahuldamata põhjusel, et raviarsti aruandest ei ilmne, et taotletud teenust, mis kuulub põhiteenuste hulka, ei saaks mõistliku aja jooksul osutada Rumeenia raviasutuses, arvestades tema tervislikku seisundit ja haiguse eeldatavat kulgu.
- 12 E. Petru esitas 2. novembril 2011 tsiviilhagi, et Casa Județeană de Asigurări de Sănătate Sibiult ja Casa Națională de Asigurări de Sănătate mõistetak tema kasuks välja 17 714,70 eurole vastav summa Rumeenia leides kahju hüvitamiseks. Oma nõude toetuseks märkis ta, et Institutul de Boli Cardiovasculare de Timișoara tingimused olid äärmiselt ebarahuldavad, seal puudusid esmased ravimid ja meditsiinivahendid, ei olnud piisavalt haiglavoodeid; kavandatava operatsiooni keerukuse ning halbade tingimuste tõttu otsustas ta sellest haiglast lahkuda ja pöörduda ühe Saksamaa kliiniku poole.
- 13 Esimese astme kohus jättis tema hagi 5. oktoobri 2012. aasta otsusega rahuldamata ning E. Petru esitas selle otsuse peale apellatsioonkaebuse Tribunalul Sibiule (Sibiu teise astme kohus).
- 14 Apellatsioonkaebuse toetuseks viitas E. Petru seaduse nr 95/2006 artikli 208 lõikele 3, määruse nr 1408/71 artikli 22 lõike 1 punktile c ja lõike 2 teisele lõigule ning Euroopa Liidu põhiõiguste hartale.

- 15 Põhikohtuasja vastustajad paluvad apellatsioonkaebuse rahuldamata jätta, kuna E. Petru ei vastanud vormi E 112 väljastamiseks vajalikele tingimustele, sest ei olnud tõendanud, et Rumeenias ei olnud võimalik mõistliku aja jooksul vastavat meditsiiniteenust saada. Nad viitavad määruste nr 1408/71 ja nr 574/72, seaduse nr 95/2006 ja määruse nr 592/2008 (muudetud määrusega 575/2009) sätetele ning määruse nr 729/2009 artiklile 8.
- 16 Eelotsusetaotluse esitanud kohus märgib, et põhikohtuasja pooled on eri meelt küsimuses, kuidas tõlgendada tema lahendatavale kohtuasjale kohaldatavaid siseriiklikke ja liidu õiguse sätteid, ja et selle vaidluse lahendamine sõltub määruse nr 1408/71 artikli 22 tõlgendamisest.
- 17 Neil asjaoludel otsustas Tribunalul Sibiu menetluse peatada ja esitada Euroopa Kohtule järgmise eelotsuse küsimuse:

„Kas määruse (EMÜ) [nr 1408/71] artikli 22 lõike 2 teise lõigu tähenduses [kindlustatud isiku] võimaluse puudumist saada ravi liikmesriigi territooriumil, kus ta elab, tuleb tõlgendada absoluutsena või mõistlikult? Teisisõnu, kas olukord, kus operatsiooni saab teostada kindlustatud isiku elukohajärgses liikmesriigis õigel ajal ja tehnilisest aspektist rahuldavalt, kuna seal on olemas vajalikud spetsialistid, kellel on samal tasemel teaduslikud oskusteadmised, kuid kus puuduvad esmavajadusi rahuldavad ravimid ja meditsiinitehnika, on võrdsustatav olukorraga, kus vajalik ravi ei ole selle sätte mõttes tagatud?”

Eelotsuse küsimus

Vastuvõetavus

- 18 Rumeenia valitsus tuletab meelde, et siseriiklik kohus peab määratlema oma eelotsusetaotluses faktilise raamistiku, mille pinnalt ta Euroopa Kohtule küsimused esitab, ning märgib, et käesolevas asjas ei ole eelotsusetaotluse esitanud kohus esitanud põhikohtuasja asjaolusid, mis on tuvastatud talle esitatud tõenditega, vaid on üksnes korranud poolte väiteid. Casa Județeană de Asigurări de Sănătate Sibiu ja Casa Națională de Asigurări de Sănătate sõnul on E. Petru väidetud asjaolud, mis puudutavad esmaste ravimite ja meditsiini vahendite puudumist ning on aluseks esitatud küsimusele, ümber lükatud nende tõenditega, nii et see küsimus ei ole tarvilik kõnealuse vaidluse lahendamiseks.
- 19 Rumeenia valitsus märgib lisaks, et eelotsusetaotluse esitanud kohus ei selgitanud, miks ta arvab, et põhikohtuasja lahendamiseks on vaja vastata tema esitatud küsimusele.
- 20 Sellega seoses tuleb märkida, et Euroopa Kohtu väljakujunenud kohtupraktika kohaselt on ELTL artiklis 267 sätestatud menetlus Euroopa Kohtu ja siseriiklike kohtute koostöö vahend, mille abil annab Euroopa Kohus siseriiklikele kohtutele liidu õiguse tõlgendusi, mida siseriiklikud kohtud vajavad nende menetluses olevate vaidluste lahendamiseks (kohtuotsused Geistbeck, C-509/10, EU:C:2012:416, punkt 47, ja Impacto Azul, C-186/12, EU:C:2013:412, punkt 26).
- 21 Selle koostöö raames on ainult siseriiklikul kohtul, kes asja menetleb ja kes vastutab tehtava lahendi eest, pädevus kohtuasja konkreetseid asjaolusid arvestades otsustada, kas kohtuotsuse tegemiseks on vaja eelotsust ja kas Euroopa Kohtule esitatud küsimustel on kohtuasja suhtes tähtsust (vt eelkõige kohtuotsused Bosman, C-415/93, EU:C:1995:463, punkt 59, ja Confederación Española de Empresarios de Estaciones de Servicio, C-217/05, EU:C:2006:784, punkt 16).
- 22 Et Euroopa Kohus saaks esitada liidu õiguse tõlgenduse, millest oleks siseriiklikule kohtule kasu, näeb Euroopa Kohtu kodukorra artikkel 94 ette, et eelotsusetaotlus peab sisaldama eelkõige lühiülevaadet vaidluse esemest ja asjassepuutuvatest asjaoludest, nagu eelotsusetaotluse esitanud kohus on need välja selgitanud, või vähemalt ülevaadet faktilistest andmetest, millel eelotsuse küsimused põhinevad; samuti

selgitust, millistel põhjustel siseriiklik kohus tõstatas liidu õigusnormide tõlgendamise või kehtivuse küsimuse ning millist seost ta nende õigusnormide ja põhikohtuasjas kohaldatavate siseriiklike õigusnormide vahel näeb.

- 23 Liidu õigust puudutavatele küsimustele kehtib asjassepuutuvuse presumptsioon ning seetõttu võib Euroopa Kohus siseriikliku kohtu esitatud eelotsuse küsimusele vastamisest keelduda vaid juhul, kui taotletud ühenduse õiguse tõlgendus ilmselgelt ei ole kuidagi seotud põhikohtuasja faktiliste asjaolude või esemega või kui kõnealune probleem on hüpoteetiline või kui Euroopa Kohtul puudub teave nende faktiliste ja õiguslike asjaolude kohta, mida ta vajab, et anda talle esitatud eelotsuse küsimustele tarvilik vastus (vt eelkõige kohtuotsused *Cipolla jt*, C-94/04 ja C-202/04, EU:C:2006:758, punkt 25, ja *Chartered Institute of Patent Attorneys*, C-307/10, EU:C:2012:361, punkt 32).
- 24 Vaadeldaval juhul see nii ei ole.
- 25 Nimelt esiteks on eelotsusetaotluses põhikohtuasja asjaolude osas lõigus „Vaidluse ese” esitatud ülevaade E. Petru väidetest, ning lõigus „Faktilised asjaolud” esitatud käesoleva kohtuotsuse punktides 9–11 kokku võetud faktid. Ehkki siseriiklik kohus ei võta selles lahendis seisukohta tõendite kohta, mida pooled esitasid nende väidete kinnitamiseks või ümberlükkamiseks, ega tuvasta seega menetluse selles etapis eelotsuse küsimuse aluseks olevat esmaste ravimite ja meditsiinivahendite puudust, esitab ta sellegipoolest faktilised asjaolud, millel see küsimus põhineb.
- 26 Teiseks, mis puudutab põhjuseid, miks eelotsusetaotluse esitanud kohus esitas küsimuse määruse nr 1408/71 artikli 22 lõike 2 teise lõigu tõlgendamise kohta, siis ilmneb eelotsusetaotlusest, et kuna põhikohtuasja pooled on eri meelt selle sätte tõlgendamise osas, siis esitab see kohus küsimuse, kas nimetatud sätet kohaldatakse olukorras, kui võimatus osutada asjaomast ravi elukohajärgses liikmesriigis tuleneb esmaste ravimite ja meditsiinivahendite puudumisest, ja et ta leiab, et põhikohtuasjas tehtav lahend sõltub sellele küsimusele antavast vastusest.
- 27 Niisiis ei ole küsitud tõlgendus ilmselgelt ilma seoseta põhikohtuasja asjaolude ja esemega ning esitatud küsimus ei ole hüpoteetiline, vaid on seotud põhikohtuasja poolte vahel vaieldavate faktidega, mida siseriiklik kohus peab tuvastama. Lisaks on Euroopa Kohtul vajalikud asjaolud, et anda talle esitatud küsimustele tarvilik vastus.
- 28 Sellest tuleneb, et see küsimus on vastuvõetav.

Põhiküsimus

- 29 Oma küsimusega soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt teada, kas määruse nr 1408/71 artikli 22 lõike 2 teist lõiku tuleb tõlgendada nii, et sama artikli lõike 1 punkti c alapunkti i alusel nõutud loa andmisest ei saa keelduda, kui kõnealust haiglaravi ei ole võimalik kindlustatu elukohajärgses liikmesriigis õigeaegselt saada esmaste ravimite ja meditsiinivahendite puudumise tõttu.
- 30 Tuleb meelde tuletada, et määruse nr 1408/71 artikli 22 lõike 2 teine lõik sätestab kaks tingimust, mille esinemise korral on pädev asutus kohustatud sama artikli lõike 1 punkti c alapunkti i taotletud loa väljastama. Esimene tingimus nõuab, et kõnesolev ravi kuuluks hüvitiste hulka, mis on ette nähtud kindlustatu elukohajärgse liikmesriigi õigusaktidega. Teine tingimus nõuab, et ravi, mida kindlustatu kavatses saada muus liikmesriigis kui elukohariik, ei oleks tal elukohajärgses liikmesriigis võimalik saada sellise ravi saamiseks harilikult kuluva aja jooksul, võttes arvesse tema tervises seisundit ja haiguse võimalikku kulgu (vt selle kohta kohtuotsus *Elchinov*, C-173/09, EU:C:2010:581, punktid 53 ja 54, ning seal viidatud kohtupraktika).

- 31 Selle teise tingimusega seoses, mida käesolev eelotsuse küsimus puudutab, on Euroopa Kohus juba leidnud, et loa andmisest ei saa keelduda, kui sama või sama tõhusat ravi ei ole võimalik huvitatud isiku elukoha järgses liikmesriigis õigeaegselt saada (vt selle kohta kohtuotsused Inizan, C-56/01, EU:C:2003:578, punkt 45 ja 60; Watts, C-372/04, EU:C:2006:325, punkt 61, ja Elchinov, EU:C:2010:581, punkt 65).
- 32 Euroopa Kohus täpsustas selles osas, et hinnates seda, kas patsiendi jaoks sama tõhusat ravi võib tema elukohajärgses liikmesriigis saada õigeaegselt, peab pädev asutus võtma arvesse iga konkreetse juhtumi kõiki asjaolusid ja nõuetekohaselt arvestama mitte üksnes patsiendi tervislikku seisundit loa taotlemise ajal ning vajaduse korral patsiendi valude suurust või tema puude laadi, mis võib näiteks muuta kutsetegevuse jätkamise võimatuks või erakordselt raskeks, vaid ka tema haiguslugu (kohtuotsused Inizan, EU:C:2003:578, punkt 46; Watts, EU:C:2006:325, punkt 62, ja Elchinov, EU:C:2010:581, punkt 66).
- 33 Nendes asjaolude kogumis, mida pädev asutus peab arvesse võtma, võib mingis konkreetses juhtumis leiduda esmaste ravimite ja meditsiinivahendite puudus, nagu esines põhikohtuasjas. Nimelt, nagu märkis kohtujurist oma ettepaneku punktis 25, ei erista määruse nr 1408/71 artikli 22 lõike 2 teine lõik põhjuseid, miks kindlat teenust ei ole võimalik õigeaegselt osutada. Selline ravimite ja meditsiinivahendite puudumine (sarnaselt konkreetse varustuse või erialateadmiste puudumisele) võib ilmselt muuta võimatuks õigeaegselt sama või sama tõhusa ravi osutamise elukohajärgses liikmesriigis.
- 34 Siiski, nagu väitsid nii Rumeenia kui Ühendkuningriigi valitsus kui ka Euroopa Komisjon, ilmneb käesoleva kohtuotsuse punktis 31 viidatud kohtupraktikast, et seda võimatust tuleb hinnata esiteks lähtuvalt kõigi elukohajärgse liikmesriigi raviasutuste tasemest, mis suudavad kõnealust ravi pakkuda, ja teiseks võttes arvesse seda aja kulgu, mille jooksul seda ravi on võimalik õigeaegselt saada.
- 35 Põhikohtuasja osas märgib Rumeenia valitsus, et E. Petrul oli õigus pöörduda mistahes muu raviasutuse poole Rumeenias, kellel on vajalik varustus tema operatsiooni läbiviimiseks. Ühtlasi märgib ta sarnaselt põhikohtuasja kostjatele, et raviarsti aruande kohaselt tuli see operatsioon läbi viia kolme kuu jooksul. Seega, kui on tõendatud E. Petru väidetud asjaolud esmaste ravimite ja meditsiinivahendite puudusest Institutul de Boli Cardiovasculare de Timișoaras, siis peab eelotsusetaotluse esitanud kohus hindama, kas seda operatsiooni ei olnud võimalik selle aja jooksul läbi viia mõnes teises Rumeenia haiglas.
- 36 Eelnevaid kaalutlusi silmas pidades tuleb esitatud küsimusele vastata, et määruse nr 1408/71 artikli 22 lõike 2 teist lõiku tuleb tõlgendada nii, et sama artikli lõike 1 punkti c alapunkti i alusel nõutud loa andmisest ei saa keelduda, kui kõnealust haiglaravi ei ole võimalik kindlustatu elukohajärgses liikmesriigis õigeaegselt saada esmaste ravimite ja meditsiinivahendite puudumise tõttu. Seda võimatust tuleb hinnata lähtuvalt selle liikmesriigi kõigi raviasutuste tasemest, mis suudavad kõnealust ravi pakkuda, ja võttes arvesse seda aja kulgu, mille jooksul seda ravi on võimalik õigeaegselt saada.

Kohtukulud

- 37 Kuna põhikohtuasja poolte jaoks on käesolev menetlus eelotsusetaotluse esitanud kohtus poolleioleva asja üks staadium, otsustab kohtukulude jaotuse siseriiklik kohus. Euroopa Kohtule seisukohtade esitamisega seotud kulud, välja arvatud poolte kohtukulud, ei hüvitata.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (kolmas koda) otsustab:

Nõukogu 14. juuni 1971. aasta määruse (EMÜ) nr 1408/71 sotsiaalkindlustusskeemide kohaldamise kohta ühenduse piires liikuvate töötajate, füüsilisest isikust ettevõtjate ja nende pereliikmete suhtes, nõukogu 2. detsembri 1996. aasta määrusega (EÜ) nr 118/97 muudetud ja ajakohastatud redaktsioonis, mida on muudetud Euroopa Parlamendi ja nõukogu 17. juuni 2008. aasta määrusega (EÜ) nr 592/2008, artikli 22 lõike 2 teist lõiku tuleb tõlgendada nii, et

sama artikli lõike 1 punkti c alapunkti i alusel nõutud loa andmisest ei saa keelduda, kui kõnealust haiglaravi ei ole võimalik kindlustatu elukohajärgses liikmesriigis õigeaegselt saada esmaste ravimite ja meditsiinivahendite puudumise tõttu. Seda võimatust tuleb hinnata lähtuvalt selle liikmesriigi kõigi raviasutuste tasemest, mis suudavad kõnealust ravi pakkuda, ja võttes arvesse seda aja kulgu, mille jooksul seda ravi on võimalik õigeaegselt saada.

Allkirjad